

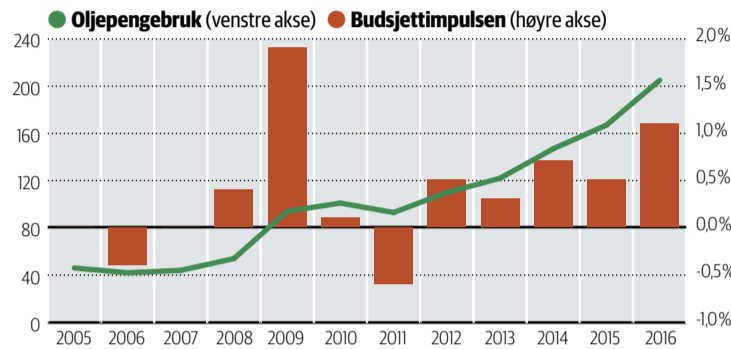
Finanskomiteens leder Hans Olav Syversen mener det er på tide å justere handlingsregelen og torsdagens perspektivkonferanse er en god anledning for det budskapet. Foto: Gorm K. Gaare

Dagens oljepengebruk

- Med Erna Solberg som statsminister er oljepengebruken økt mer på tre år enn på de foregående ti, mellom 25 og 30 milliarder kroner per år.
- I gjennomsnitt har budsjettimpulsen, statsbudsjettets virkning på innenlandsk etterspørsel, med dagens regjering vært 0,77 prosent med dagens regjering.
- Siden handlingsregelen ble innført i 2001 har snittet vært 0,3 prosent.

Bruk av oljepenger (milliarder kroner per år) og budsjettimpulsen (andel av trend-bnp for Fastlands-Norge, endring fra året før) siste 12 år.

2015 DN grafikk/Kilde: Revidert nasjonalbudsjett 2016

Handlingsregelen

- Bestemmer hvor mye oljepenger som kan brukes over statsbudsjettet.
- Over tid skal den årlige bruken tilsvare fire prosent av verdien av Oljefondet - fire-prosentbanen.
- I gode tider skal det brukes mindre enn fire prosent, mens det i dårlige tider skal brukes mer.
- Baserer seg på at avkastningen av Oljefondet er anslått til fire prosent i snitt over tid.
- Så lenge Oljefondet vokser, innebærer regelen at det år for år blir mer oljepenger å bruke.

Professorstøtte

Oslo: Professor Hilde C. Bjørnland ved BI satt i Thøgersen-utvalget, som ifjor la frem en rapport om praktiseringen av handlingsregelen.

- Vi har mye penger nå, men samtidig har Norge store utfordringer fremover. Alt som gjør at vi kan bruke mindre penger nå og mer fremover, er riktig vei å gå, sier Bjørnland.

Hun påpeker at flere har tatt til orde for å endre handlingsregelen til tre prosent, og mener det kan være et fornuftig tall.

I dag er oljepengebruken under tre prosent av Oljefondets størrelse.

- Tre prosent vil ikke være en innstramning nå, men det betyr at man ikke faller for fristelsen man ville fått ved et større handlingsrom fremover, sier hun.

nye fire

Veksten i offentlige utgifter må ned. Fireprosentbør endres til treprosentregelen, sier han.

Lett å bruke

Syversen sier at dagens handlingsregel kan bidra til at det er for lett å bruke oljepenger.

- Vi som politikere, og jeg må også ta med meg selv her, kan være for raske til å berolige kritikere med at vi er langt unna fireprosentnivået når vi blir møtt med kritikk om at oljepengebruken er for høy. Sannheten er at vi ikke kan forvente at avkastningen blir på fire prosent, sier Syversen.

I årets statsbudsjett er det puttet inn 205 milliarder oljekroner. Det betyr at svært mange av regjeringens valgløfter er finansiert med økt bruk av oljepenger.

- Kritiserer du dagens oljepengebruk på over 200 milliarder kroner?

- For inneværende år har jeg vært en sterk forsvarer av oljepengebruken. Det er riktig å bruke mer oljepenger for å motvirke den sterke nedkjølingen av økonomien. Men jeg mener at politikken også må ha den siden at man må holde igjen når økonomien snur, sier KrF-politikeren.

- KrF er vel et klassisk utgiftsparti som har stått fremst i kravet om mer penger?

- Jo, jeg snakker også til vårt eget parti. Vi må tenke igjennom i vårt programarbeid hvilke utgifter vi skal ta oss råd til. Dette er også en pekefinger til meg selv, sier han.

Syversen mener at en stadig sterkere oljepengebruk har gjort det langt mer behagelig å være politiker ved at man har kunnet unngå harde prioriteringer.

Høyres finanspolitiske tals-

mann, Svein Flåtten, vil ikke røre fireprosenten.

Forsvarer

- Jeg mener at det viktige ikke er prosentsatsen, men hva vi bruker pengene på, sier Flåtten.

- Nivået har vel også noe å si?

- Nivået har noe å si, men det viktige er å finne den riktige balansen mellom nivå, anvendelse og omstendighetene i norsk økonomi, sier Flåtten.

Han er ikke enig i at dagens oljepengebruk ikke er bærekraftig.

- Oljepengebruken har vært forsvarlig de siste tre år. Hverken 2014, 2015 eller 2016 har vært normalår. Det har vært viktig å stimulere etterspørselen, sier Flåtten.

tore.gjerstad@dn.no
kristian.skard@dn.no

For slapp regel

Handlingsregelen skulle være en brems. Den er blitt en unnskyldning.

Kristelig Folkepartis finanspolitiske talsmann Hans Olav Syversen er forbilledlig ærlig når han forklarer

hvorfor KrF vil stramme inn handlingsregelen for bruk av oljepenger. Han er selv en av regelens misbrukere.

Så sent som i mai gikk han inn for å øke oljepengebruken for å stimulere økonomien.

- Like fullt brukes det langt under fire prosent av fondet slik handlingsregelen legger opp til, sa Syversen til NTB.

Finansminister Siv Jensen (Frp) har satt stadig nye rekorder i oljepengebruk. Også hun har kunnet bruke handlingsregelen som skjold mot kritikk.

«I år bruker vi 2,8 prosent eller over 80 milliarder mindre enn handlingsregelen spesifiserer,» skrev Jensen i Dagsavisen i april.

- Faktum er at vi ligger godt under handlingsregelen, sa Høyres finanspolitiske talsmann Svein Flåtten i debatten om revidert nasjonalbudsjett i juni.

Noe annet ville vært ellevilt uansvarlig. De offentlige budsjettene ville est ut. Og Oljefondet ville blitt tappet ned. Det ville vært moro nå, men vonde kutt om få år.

Handlingsregelen var basert på en forventet realavkastning på fire prosent. En slik avkastning kan ikke forventes lenger i en verden med lave renter. Det var en av grunnene til at sentralbanksjef Øystein Olsen i sin første årstale i 2012 anbefalte å sette prosenten i handlingsregelen ned fra fire til tre.

Ingen finansminister ved sine fulle fem vil nå bevege seg over tre prosent. Slik sett kan det se ut som om det ikke vil ha noen betydning i antall oljemilliarder på statsbudsjettet om handlingsregelen strammes inn et hakk eller ei.

Sitatene fra Syversen, Jensen og Flåtten viser at det likevel kan bety noe. For regjeringspartiene Høyre og Frp og deres samarbeidspartnere KrF og Venstre er «se så langt vi er unna fire prosent» blitt en unnskyldning for en rekordrask opptrapping av oljepengebruken. Det er verdt å minne om at den opptrappingen startet lenge før oljeprisen falt og norsk økonomi bremsset opp.

Regelen er for slapp. Men

Kommentar Kjetil B. Alstadheim

det er ikke risikofritt å tukle med den. Handlingsregelen er en viktig krittstrek i den økonomiske politikken. Hvis den først endres, kan det bli lettere å tukle med den igjen.

Det var grunnen til at daværende statsminister Jens Stoltenberg allerede i takk for maten-talen på årsmiddagen til Norges Bank i 2012 slo ned Øystein Olsens forslag om å stramme inn regelen. Men Stoltenberg hadde neppe sett for seg at Høyre tre år senere skulle slippe hemningene i den økonomiske politikken og la Frp-leder Siv Jensen bestyre pengebingen.

Et utvalg ledet av professor Øystein Thøgersen gikk ifjor inn for å beholde fireprosentgrensen. Samtidig kom de med andre forslag som i praksis vil stramme inn regelen, og utvalget argumenterte for hvorfor en «mer gradvis innføring av oljeinntektene» er nødvendig.

Mens Olsen ble satt på plass i 2012, viser Thøgersen-utvalgets innstilling fra ifjor og utspillet fra KrF og Venstre i dagens DN at debatten har flyttet seg.

Handlingsregelen er viktig som rettesnor. Det er uheldig når den blir finansministerens fikenblad.

Kjetil B. Alstadheim er politisk redaktør i Dagens Næringsliv. kjetil.alstadheim@dn.no